

همسایگان ما

۲. افغانستان

مساحت: افغانستان در قلب آسیا و در کنار ایران و روسیه شوروی و پاکستان و ترکمنستان چین و بین ۲۹ و ۳۸ درجه عرض شمالی و ۵۸ تا ۷۰ درجه طول شرقی واقع است. مساحت آن ۴۳۰۰۰۰ کیلومتر مربع است. تقریباً یک پنجم خاک آن زراعت میشود.

کوهها: منبع مهم رود خسانه های آن سلسله کوههای هندو کش بطول تقریباً ۷۰۰ کیلومتر است که از کوههای پامیر که ارتفاع آنها ۷۵۰۰ متر است شروع میشود و بطرف غرب میرود و متدرجاً کوتاه تر میشود و از کابل با نظرف بنام کوه بابا و در انتهای غرب بنام سفید کوه خوانده میشود. نزدیک بیکصد قله دارد که تمام سال از برف پوشیده است. بلندترین آنها «تریچ میر» واقع در شمال چترال و بلندی ۷۴۰۰ متر است و هندو کش را بدو قسمت شرقی و غربی تقسیم میکند. هندو کش شرقی از پامیر تا کنل خاوک کشیده شده و طول آن ۳۸۰ کیلومتر است. در نقطه ای که از پامیر جدا می شود رودخانه های جیحون و آمو و طارم جاریست. نورستان در مرکز این سلسله واقعت و در شمال شهرهای قطن و بدخشان منتهی میشود و قله هایی از برف پوشیده و جنگلهائی انبوه موسوم با سامار دارد. قسمت غربی بطول ۲۴۵ کیلومتر است و از کنل خاوک شروع و بکنل دندان شکن ختم

میکردد. کنلهای این سلسله از کوه هندو کش از زمانهای بسیار قدیم راه ارتباط میان هند و کشورهای شمالی بوده است. اسکندر و محمود و تیمور و بابر و نادر شاه از این راه بهبند لشکر کشیدند. گذرهای معروف آن عبارتست از خاوک، خو کنول سالنک، باجگاه، بامیان آقرباط، پلو، دندان شکن. این کوهها از سنک خارا و دارای گنیس و میکا است. در این مناطق زلزله بسیار می آید و چشمه های آب گرم یافت میشود و در قسمت شرقی توده های یخ وجود دارد.

این سلسله ها در غرب کوتاه تر است و بنام کوه بابا و فیروز کوه و پارو پامیز خوانده میشود. بلندترین قله کوه بابا «شاه فولادین» و بلندی ۵۱۰۰ متر است. در دامنه آن رودخانه کابل و هری رود و هیرمند جاریست. فیروز کوه توامان و تقریباً موازی «بندتر کستان» است و بلندترین قله آن ۳۲۰۰ متر میباشد. پارو پامیز در زمانهای پیش بتمام سلسله هائی که از پامیر بهرات منتهی میشود گفته میشد ولی حال نام سلسله کوچکی از کوههای بادغیس واقع در غرب افغانستانست. بلندی آن از ۳۰۰ متر تجاوز نمیکند. بند تر کستان ۲۰۰ کیلومتر طول دارد و از شرق بغرب میرود و دریالت مزار شریف پایان میدهد. قله آن «زنگولک» بار ارتفاع ۳۸۰۰ متر است. در وسط آن کوههای هزاره واقعت. درخت و سبزی در این کوهها یافت نمیشود.

سفید کوه را رودخانه کابل از هندوکش جدا میسازد و طولش ۱۵۰ کیلومتر و بلندترین قله آن ۴۵۰۰ متر و از برف پوشیده است. رشته‌ای از آن بطرف جنوب میرود و منتهی بغار غصه میشود. قلعه آن موسوم بتخت سلیمان است.

رودخانه: رود های افغانستان سه دسته است: اول دسته چیچون یا آمو که سرچشمه آنها هندوکش است. طول آمو ۲۰۰۰ کیلو متر است و ۸۰۰ کیلومتر آن قسمتی از سرحد روس و افغان را تشکیل میدهد و از ترکستان روس گذشته بدریاچه آرال میریزد. رود کابل ۴۶۰ کیلو متر طول دارد و دشت کابل را سیراب کرده بشهر جلال آباد میرسد و برود سند میپوشاند و بدریای هند میریزد. حوضه علیای رود کابل از نقاط آباد و پر جمعیت آن کشور است. رودخانه تک او و کناروزه آب نیز از این دسته است. دسته دوم هیرمند و شعب آنست. هیرمند ۱۰۰۰ کیلومتر طول دارد و از یکصد کیلومتری کابل سرچشمه میگردد. در زمینداور رودخانه ارغنداب بآن میپیوندد. سپس از هزاره گذشته بدریاچه هامون میریزد. سراسر وادی این رودخانه مزرع است. دسته سوم مرغاب و هری رود است. رود مرغاب از فیروز کوه آغاز میگردد و در بالا مرغاب سرحد روس و افغان را قطع کرده پس از ۸۰۰ کیلومتر طول در دشت مرو فرو میرود. غالب نقاط اطراف آن حاصلخیز است. هری رود ۸۵۰ کیلومتر طول دارد و از غرب بشرق میرود. نزدیک هرات بشمال متمایل میشود. در تنگه ذوالفقار واقع در شمال غرب وارد خاک روسیه میشود و در دشت تنجن بریکزار فرو میرود.

دریاچه: بمعنای واقعی وجود ندارد. ولی محل چند دریاچه خشک یافت میشود که بزرگترین آنها «هامون هیرمند» در سرحد ایران و افغانستان واقع و بیش از پانصد متر از سطح دریا بالا است. در فصل باران آب آن زیاد میشود.

جمعیت تقریباً ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ تن است و ۵,۰۰۰,۰۰۰ تن نیز در سرحدات شمال غرب پاکستان زندگی میکنند. نفوس شهر نشین در بغلان ۲۴۱,۶۰۰ تن. هرات ۷۵۰,۶۰۰ تن. کابل ۲۰۶,۲۰۰ تن. قندهار ۷۷۰,۰۰۰ میانه ۲۵۷,۰۰۰ مزار شریف ۴۱۹,۰۰۰ تن میباشد. ۵۳,۵ درصد نفوس پتان و ۳۶,۴ درصد تاجیک و ۶ درصد اوزبک و ۳ درصد هزاره هستند. زبان پشتو و فارسی است. وزارت فرهنگ افغانستان در ۱۹۴۶ مقرر داشت که در نواحی پشتوزبان وسیله تعلیم و تربیت زبان پشتو باشد و در مناطق فارسی زبان، پشتو در برنامه مدارس زبان دوم قرار گیرد. نام فرهنگستان آنجا از سال ۱۹۴۱ رسماً به «پشتو تونلا» مبدل گردید.

مذهب اسلام است و اکثر مردم حنفی هستند معدودی پیرو مذهب برهما و چند تن یهودی نیز در آن کشور مقیم و از آزادی عقیده بهره مند میباشند

تاریخ: تا ۵۰۰ سال قبل از مسیح افغانستان جزئی از امپراطوری هخامنشی بود و استانهای هریرود، بلخ، سیستان، قندهار دره هیرمند، مناطق هندوکش، کابل را تشکیل میداد. در ۴۲۰ قبل از مسیح دولت پارت در باکتریا تأسیس شد و پس از دوست سال بدست قبيله «یوچی» منقرض گردید. در قرن سیزدهم این ناحیه مانند ایران میدان تاخت و تاز چنگیز

واقع گردید و ثانیه دوم قرن چهاردهم مسیحی قسمت عمده افغانستان زیر سلطه اولاد چنگیز بود. در این موقع امیر تیمور گورکانی شمال افغانستان را مقر حکومت خود ساخت. بابر شاه گورکانی در سال ۱۵۰۴ مسیحی کابل را گرفت و بایشخت خود ساخت. این پادشاه در ۱۵۲۶ شمال هند را ضمیمه سلطنت خود کرد. پس از مرگ فرزندش همایون کابل و غرب افغانستان تحت حمایت سلاطین صفوی درآمد. در ۱۷۱۵ محمود پسر میرویس باصفهان حمله برد و سلطان حسین صفوی تاج خود را تسلیم او کرد. نادرشاه در ۱۷۳۷ مجدداً قندهار و کابل را تصرف کرد. پس از نادر قبایل افغان احمد ابدالی یکی از سران لشکر او را بیادشاهی برگزیدند. باین ترتیب افغانستان تحت یک حکومت درآمد. جانشین احمد فرزندش تیمور بود و در ۱۷۱۳ در گذشت و پسرش زمان میرزا بجای او نشست. پس از آن انقلابانی چمدروی داد و ضمناً حکومت بریتانیا در هندوستان برقرار گردید. بسال ۱۸۹۳ عبدالرحمن پادشاهی خود را اعلام کرد. در جنگ اول جهانی افغانستان بی طرف ماند. در آغاز سال ۱۹۱۹ جنگی میان آن دولت با انگلیس در گرفت و منتهی به پیمان مورخ هشتم اوت ۱۹۱۹ و شناسائی استقلال افغانستان شد. بسال ۱۹۲۹ شورشی برخاست و امان الله خان استعفاء کرد و چند روزی «بچه سقا» زمام حکومت را بدست گرفت. اندکی پس از این وقایع محمد نادر وارد کابل شد و بتخت نشست. در ۱۹۳۳ بدست دانشجوئی بقتل رسید و فرزندش محمد ظاهر شاه جانشین او گردید. در دوران جنگ دوم جهانی افغانستان بی طرف ماند و اکنون عضو سازمان

ملل متفق است.

مشروطه در ۱۹۳۰ مسیحی اعلام شد و در سالهای ۱۹۳۷ و ۱۹۳۸ اصلاح گردید. پارلمان مشتمل است بر پادشاه و مجلس شور و مجلس اعیان و حق و اختیار مطلق در اصلاح قوانین موجوده و وضع قوانین جدید دارد.

واردات: چای، قهوه، سیگار، فلفل، زرد چوبه، هل، نفت، سیمان، زغال، اسفالت، مواد کانی، بارکش، سلاح، هواپیما، لوازم فنی، تلفون، رادیو، دینام، لوازم برقی، ساعت، شیشه، پارچه، لوازم ورزشی، نوشت افزار، عطر، کفش، مصالح ساختمان، دارو، ماشین، لوازم طبی.

در سال ۱۹۴۵ طرح جدید اقتصادی بمنظور ایجاد روابط مستقیم تجاری با دولتهای اروپائی و امریکا ریخته شد و هم دولت حاضر مصروف استواری پول و پشتیبانی تجارت و صنایع ملی و ایجاد بانک و شرکتهای تجاری میباشد. قبل از جنگ اول جهانی عمده تجارت افغانستان با روسیه و هند بود. پس از آن با امریکا معاملات کرد و تقریباً تمام پوستهای نرم آن کشور از طریق هند با امریکا صادر میشود. در سال ۱۹۳۶ پیمان بازرگانی به مبلغ ۱۰ میلیون دلار با روسیه شوروی و نیز پیمانی با دولت لهستان بست. تا سال ۱۹۳۶ بیشتر معاملات از طرف تجار منفرد انجام میشد ولی دولت در سالهای اخیر پنجاه شرکت تجارتسی تأسیس کرده است که سرمایه آنها در ۱۹۴۵ به ۴۷،۴۲۵،۰۰۰ لیره بالغ گردید. روپیه افغانی و هرافغانی ۱۰۰ پول و معادل چهار و نیم پانس است **صادرات:** پوست ترا گول و روبان و بوسه و گاو و غیره، قالی و قالیچه، پرده، پتو، شال.

پوستین، چوب، پنبه، روده، پشم، برمیوه، آب میوه، سرکه، صمغ، کشمش، تنباکو، تخم گشنیز، دانه های روغنی.

۲۴۰۰۰۰۰۰۰ پست قره گول بهای
۲۶۱۴۰۰۰۰۰۰ دلار ۴۶۰۰۰۰ تن خشکبار به
بهای ۱۶۰۰۰۰۰۰۰ دلار ۷۱۷۰۰ تن پشم
بهای ۲۱۸۰۰۰۰۰۰۰ دلار ۱۱۹۰۶۰۰ یارد
فرش بهای ۱۵۰۰۰۰۰۰۰ دلار ۴۱۴۰۰ تن
پنبه بهای ۳۱۲۰۰۰۰۰۰ دلار کالاهای متفرقه
بهای ۵۰۰۶۰۰۰۰۰۰ دلار در ۶۶ - ۱۹۴۵
مسیحی صادر گردیده است.

کشاورزی: وسائل جدید شخم و آبیاری بتدریج جانشین ابزار قدیم میشود. باراضی پنبه خیز توجه خاص مبذول میگردد و بمنظور پیشرفت کشت و تهیه پنبه دولت مدرسه متوسطه کشاورزی در کابل تاسیس نموده است.
کانها: ذخائر طلا، زغال، سرب، آهن، نفت، قره در خاک افغانستان نهفته است و استفاده ای از آنها نمیشود. فقط طلا بمیزان خیلی کم استخراج میگردد. علاقمندان میتوانند اطلاعات لازم را از سفارت خانهای افغانستان در خارج و یا از دائره تجارت بانک ملی افغان واقع در کابل و یا از اداره انطباعات در کابل بخواهند.

اتاق تجارت در کابل در باغ عمومی واقعت
بانک ملی افغان در کابل و شعب آن در پشاور و چمن و نیز در بمبئی و کراچی و در لندن و نیویورک دائر است. سرمایه آن ۶۰۰۰۰۰۰۰۰۰ افغانی میباشد. در سال ۱۹۳۷ بانک افغانستان در کابل با سرمایه ۱۶۰ میلیون افغانی تاسیس گردید.

فرهنگ: بنیاد تعلیمات جدید را امیر عهد

الرحمن خان در ۱۹۰۴ مسیحی گذاشت و مدرسه حیصیه را در کابل تاسیس کرد و برنامه آنرا با اصول مغرب زمین و با توجه بتعلیمات اسلامی تعیین کرد و معلمان افغان و خارجی بر گماشت و زبان عربی و انگلیسی را وسیله تعلیم قرار داد. در همان زمان مدرسه نظام را نیز تحت نظر چند صاحب منصب ترکی تاسیس نمود. غالب تربیت شدگان امروز شاگردان این مدرسه اند، و اداره امور کشور بدست آنهاست. در ۱۹۲۰ عده ای از اینان برای فرا گرفتن طب و فنون و مهندسی و اقتصاد و حقوق و غیره بارو پارفتند و تخصص یافتند و باز گشتند و کمکی که بشرقیات جدید کشور نموده اند مشهود است. مدارس ذیل از سال ۱۹۲۳ ببعده تاسیس گردید:

دبیرستان استقلال، وسیله تدریس در آن زبان فرانسه است و معلمان آن فرانسوی هستند. دبیرستان نجات. در ۱۹۲۴ تاسیس شده است. وسیله تعلیم در آن زبان آلمانی است و مدرسان تا ۱۹۴۰ از آلمان استخدام میشدند.

دبیرستان غازی. در ۱۹۲۷ تاسیس شده و وسیله تعلیم در آن انگلیسی است. دبیرستان دختران. خانه داری و زبانهای خارجی در آنجا میاموزند. دانشکده مقدماتی در ۱۹۲۸ تاسیس گردیده است که دانشجویان دبیرستانهای بالا را میپذیرد. علاوه بر دبیرستانهای یاد شده دانش سرا و آموزشگاه تلگراف، زبانهای خارجه، کشوری، حسابداری نیز دائر گردید. سپس برای امور فرهنگی و تربیتی بنیاد وزارت خانه ای گذاشته شد و تعلیم و تربیت در سراسر کشور بسط یافت. شورشی که در آغاز ۱۹۲۹ برخاست تعلیمات

را بکلی متوقف کرد. چون محمد نادرشاه بتخت نشست مدارس را از نو باز کرد و توسعه فرهنگ همت گماشت و مدرسه ای مخصوص علوم اسلامی تاسیس نمود.

نخستین قدمی که بطرف تاسیس دانشگاه کابل برداشته شد گشایش دانشکده طب بسال ۱۹۳۸ بود. سال بعد دانشکده حقوق و علوم سیاسی گشایش یافت و دانشکده علوم بسال ۱۹۴۱ و هنر سرا بسال ۱۹۴۴ بوجود آمد. پس دانشسراهای متعدد دایروا وجود مر بیان خارجی استفاده شد و معلمانی که فارغ میشوند بتقاط کشور رفته بتعلیم اطفال میپردازند. آموزشگاههای ذیل بتازگی تاسیس شده است: مکانیک، هنرهای زیبا، مساحی، طرق، دواسازی، پرستاری، هواپیمائی. اکنون اداره انطباعات و وزارت فرهنگ مشترکاً بمبارزه بایسواد میفولند و تعلیم اکابرنیز مورد توجه است و از رادیو و سینما در پیشرفت تعلیم عمومی استفاده میشود. وزات فرهنگ دانش جویان را بورود در دانشکده علوم طبیعی و زیست شناسی تشویق میکند. بنیاد دانشکده نظام بدست محمد ظاهر شاه گذاشته شده است.

دانشگاه کابل: تاریخ تاسیس آن ۱۹۴۶ و مشتمل بر هنر سرا، دانشکده طب، دانشکده علوم طبیعی و زیست شناسی، دانشکده علوم میباشد.

موزه کابل در ۱۹۲۲ تاسیس گردید. آثار تاریخی و نژاد شناسی قبل از مسیح و دوره غزنوی در آنجا موجود است. دیگر موزه قندهار، هرات، مزار شریف، غزنه.

کتابخانه های عمومی: کتابخانه کاخ پادشاهی کتابخانه بانک ملی، کتابخانه دبیرستان حبیبیه، کتابخانه اداره انطباعات که در ۱۹۳۱ تاسیس گردیده و طبق آمار ۱۹۴۸ دارای ۱۰۰۰۰۰ جلد کتابست. کتابخانه ملی کابل، کتابخانه دانشگاه.

جراید: روزنامه اصلاح صبح ها و روزنامه انیس عصرها در کابل انتشار می یابد. روزنامه اتفاق اسلام در هرات و روزنامه طلوع افغان در قندهار منتشر میشود. نامه اتحاد هفته ای دوبار در بغلان و نامه هفتگی اتحاد شرق در جلال آباد و استوری در میمنه و ورنگما در گردیز منتشر میشود. مجلات عبارتست از افغانستان بزبان انگلیسی و فرانسه نشریه سه ماهی اداره انطباعات، آریانا ماهیانه انتشار اداره تاریخ در کابل، آلمانک کابل، نشریه سالیانه فرهنگستان، اکتومی نشریه سه ماهی وزارت اقتصاد ملی، کابل نشریه ماهیانه فرهنگستان، لائو نشریه سه ماهی دانشکده حقوق، پشتوزاغ نامه دوهفتگی اداره رادیو کابل، روغتیا نشریه ماهیانه وزارت بهداشتی، اردو نشریه ماهیانه وزارت جنگ.

مسافربری: راهنمایی و سیاحت در افغانستان زیر نظر اداره انطباعات اداره میشود و دفتر راهنما و نقشه مربوط بتمام نقاط کشور منتشر و در اختیار جهانگردان گذاشته میشود.

راهها: در سال ۱۹۴۵ معادل ۸۲۰۰ کیلومتر راه شوسه و ۱۱۰۰۰ کیلومتر کاروان رو وجود داشته است. اخیراً جاده دره شکاری از کابل بمزار شریف و جاده دره قارو از کابل بدره خیبر و جاده بدخشان متصل براه چین

ساخته شده است .

راههای هوایی : خطوط هوایی در شرف
تاسیس است . هواپیما های بریتانیا و ماوراء
بحار از لندن تا پیشاور میرود .
سختن پراگنی : رادیو افغان دارای موج

متوسط است وزیر نظر اداره انطباعات
اداره میشود . مرکز بخش صدا در باغ عمومی
کابل میباشد

[ترجمه از کتاب خاور میانه نشریه
« بنگاه اروپا » مورخ ۱۹۴۸]

